

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Ad quos pietas se extendat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

volens ementes licite illa possidere illisq; frui, quam si vendidit...

dis executione, & tenetur restituere beneficium, quod est concessum...

AD QUARTVM dicendum, quod penitentia, vel possessio, vel fructus simoniace accepti, debent restitu...

AD QUINTVM dicendum, quod si aliqui sunt in monasterio simoniace recepti, debent abrenunciare...

AD SEXTVM dicendum, quod ad Deum sola voluntas facit simoniacum...

Atis, quamvis nota sibi, ut priuata est persona, seu ad partem: quoniam princeps est agens voluntarium...

la intentione poenitere. AD SEPTIMVM dicendum, quod dispensare cum eo qui est beneficiarius...

QVAESTIO CI.

De pietate, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE post religionem considerandum est de pietate, cuius opposita uirtus est impietas...

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum pietas se extendat ad determinatas personas aliquorum hominum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod pietas non se extendat ad determinatas personas...

Super Questionis centosime prime Articulum primum.

IN art. 1. q. 101. in responsione ad secundum, aduerte, quod non inueniuntur opera misericordiae...

3. dist. 33. q. 2. 3. art. 4. q. 1. cor. & ad se enndb. Et 1. Tim. 4. lec. 2. Lib. 10. ca. 1. a medio, tom. 5.

Lib. 1. c. 30. parum ante mediu. to. 3.

Lib. 1. c. 30. parum ante mediu. to. 3.

Lib. 8. ca. 11. Et 12. to. 5.

Glo. in relictis ibid.

Lib. 3. de inuentione in fol. 4. ante finem libr.

Lib. 8. c. 12. tom. 3.

Lib. 10. c. 1. a medio to. 5.

propter similitudinē operum. Quia namque opera misericordiae similia sunt operibus, quae ex pietate exhibentur sanguine iunctis ac patriae. cuius, & amicis: ideo opera misericordiae, opera pietatis vocata videntur, & qui illis vacat, pijs appellati. Et hinc vsurpatum videtur, quod Deus pius dicitur, quod pietas diuina haec, & illa faciat: quoniam Deus maxime exercet misericordiae opera. Differunt autem in hoc, quantum ad propositum spectat, officia pietatis ab officijs misericordiae, quod pietas id quod impedit, impendit sub ratione debiti: misericordia autem sub ratione gratuita subleuationis.

¶ 2 Præter Greg. dicit in 1. Moralium, Pietas in die suo conuiuium exhibet, quia cordis viscera misericordiae operibus replet: sed opera misericordiae sunt omnibus exhibenda, ut patet per Aug. in 1. de doctrina christiana. ergo pietas non se extendit determinate ad aliquas speciales personas. ¶ 3 Præter. Multae sunt aliae in humanis rebus communicationes præter consanguineorum, & conciuum concitationem, ut patet per Philosophum in 8. Ethic. & super quamlibet carum aliqua amicitia fundatur, quae videtur esse pietatis uirtus, ut dicit gl. 1. ad Timot. 3. super illud: Habentes quidem speciem pietatis, ergo non solum ad consanguineos, & conciuos pietas se extendit.

SED CONTRA est, quod Tullius dicit * in sua rhetorica, quod pietas est per quam sanguine iunctis, patriaeque beneuolis officijs, & diligens tribuitur cultus.

RESPON. Dicendum, quod homo efficitur diuersimode alijs debitor secundum eorum diuersam excellentiam, & diuersa beneficia ab eis suscepta. In vitroque autem Deus summum obtinet locum, & qui excellentissimus est, & est nobis essendi, & gubernationis primum principium. Secundario uero, nisi esse, & gubernationis principia sunt patres, & patria, a quibus & in qua nati & nutriti sumus. Et ideo post Deum est homo maxime debitor parentibus & patrie. Unde sicut ad religionem pertinet cultus Deo exhibere: ita secundo gradu ad pietatem pertinet exhibere cultum parentibus, & patriae. In cultu autem parentum includitur cultus omnium consanguineorum, quia est consanguinei ex hoc dicuntur, quod ex eisdem parentibus processerunt, ut patet per Phil. in 8. * Eth. In cultu autem patrie intelligitur cultus omnium conciuum, & omnium patriae amicorum. Et ideo ad hos pietas principaliter se extendit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in maiori includitur. Et ideo cultus, qui Deo debetur, includit in se, sicut aliquid particulare, cultum qui debetur parentibus. Unde dicitur Mal. 1. Si ego pater, ubi est honor meus? Et ideo nomen pietatis etiam ad diuinum cultum refertur.

AD SECUNDUM dicendum, sicut Aug. dicit in 10. de ciuitate Dei. More uulgi nomen pietatis etiam in operibus misericordiae frequentatur: quod ideo arbitrator euenisse, quia haec fieri precipue mandat Deus, eaque sibi praesertim placere testatur, ex qua consuetudine factum est, ut & Deus ipse pius dicatur.

AD TERTIUM dicendum, quod communicationes consanguineorum, & conciuum magis referuntur ad principia nostri esse, quam aliae communicationes: & ideo ad has nomen pietatis magis extenditur.

¶ Super Quaest. centesimam articulum 2. & 3.

IN art. 2. & 3. simul eisdem quaestio. dubijs occurrunt circa distinctionem Tullij,

ARTICVLVS II.

Utrum pietas exhibeat parentibus sustentationem.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod pietas non

exhibeat parentibus sustentationem. Ad pietatem enim uel pertinet illud praecipuum decalogi: Honora patrem tuum, & matrem tuam: sed ibi non praecipitur, nisi honoris exhibitio. ergo ad pietatem non pertinet sustentationem parentibus exhibere.

¶ 2 Præter. Illis homo debet thesaurizare, quos tenetur sustentare: sed secundum Apostolum, ut habetur 2. ad Cor. 12. filij non debent thesaurizare parentibus: ergo non tenentur eos per pietatem sustentare.

¶ 3 Præter. Pietas non solum extendit se ad parentes, sed etiam ad alios consanguineos, & conciuos, ut dictum est: * sed non tenetur aliquis omnes consanguineos, & conciuos sustentare, ergo nec etiam tenetur ad sustentationem parentum.

SED CONTRA est, quod Dominus Matt. 15. Redarguit Pharisaeos, quod impediebant filios, ne parentibus sustentationem exhiberent.

RESPON. Dicendum, quod parentibus sustentationem exhibetur dupliciter. Uno modo per se: alio modo, per accidens. Per se quidem debetur eis id, quod decet patrem, in quantum pater est, qui cum sit superior, quali principium filij existens, debetur ei a filio reuerentia, & obsequium. Per accidens autem aliquid debetur patri, quod decet eum accipere secundum aliquod quod ei accidit, puta, si sit infirmus, quod uisitetur, & eius curatio intendatur: & si sit pauper, quod sustentetur, & sic de alijs huiusmodi, quae omnia sub debito obsequio continentur. Et ideo * Tullius dicit, quod pietas exhibet & officium & cultum: ut officium refertur ad obsequium, cultus uero ad reuerentiam, sive honorem: quod ut dicit Aug. in 10. de ciuitate Dei. Dicitur colere homines, quos honorificatione, uel reuerentia, uel pietate frequentamus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in honoratione parentum intelligitur omnis subuentio, quae debetur parentibus exhiberi, ut Dominus interpretatur Matth. 15. Et hoc ideo, quia subuentio patri ex debito tanquam materiam habet rationem principij, filius autem rationem a principio existens: non per se patri conuenit, ut subueniat filio: & pro hoc non solum ad horam debet ei subuenire, sed ad totam suam uitam: quod est thesaurizare. Sed quod filius aliquando conferat patri, hoc est per se